

## Actie voor bedreigde graslandvlinders

**GEEN VLINDER MINDER!**

R. Ketelaar

In een nieuw project bundelen natuurbeheerders, vrijwilligers en De Vlinderstichting de krachten voor behoud en herstel van de Nederlandse vlinderfauna. Dit project "Geen Vlinder Minder!" is dit voorjaar van start gegaan. Door de intensieve samenwerking worden de overlevingsperspectieven van bedreigde dagvlinders van graslanden en moerassen vergroot. De onderling overeengekomen beheermaatregelen worden met behulp van een monitoringprogramma geëvalueerd.

Dagvlinders behoren tot de meest bedreigde diergroepen in Nederland. Van de 70 oorspronkelijk in ons land voorkomende soorten zijn er 17 verdwenen, 30 soorten zijn in meer of mindere mate bedreigd. In juli 1999 publiceerde het Centraal Bureau voor de Statistiek de meest recente cijfers over de vlinderstand. Uit de gegevens van het Landelijk Meetnet Libellen (zie Vakblad Natuurbeheer 1999-4) bleek dat de afgelopen tien jaar zowel de bedreigde als veel van de algemenere soorten met ongeveer 50% zijn achteruitgegaan. Hoewel veel dagvlinders momenteel sterk bedreigd zijn, zijn ze nog niet verloren. De herstelperspectieven van de Nederlandse vlinderstand zijn door de Vlinderstichting vastgelegd in het "Vlinderherstelplan". Het project "Geen Vlinder Minder" is één van de speerpunten van de Vlinderstichting om de negatieve trend te keren.

**Kennisuitwisseling noodzakelijk**

We hebben een goed beeld van waar in Nederland de populaties van bedreigde dagvlinders aanwezig zijn. Uit gesprekken met veel terreinbeheerders blijkt een grote behoefte te zijn aan kennis over de precieze locatie van de populatie en aan een beknopt en praktisch advies over te nemen beheermaatregelen. Bij de Vlinderstichting leeft al enige tijd de wens om elke populatie zelf te bezoeken met de beheerder. Daarom benadert de Vlinderstichting de komende tijd actief alle beheerders waarvan bekend is dat zij populaties van Rode-Lijstsoorten in hun terreinen hebben. Het verzoek is dan of de Vlinder-

stichting het terrein samen met de beheerder mag bezoeken voor een gerichte advisering. Deze advisering op locatie van gemiddeld een halve dag blijkt in de praktijk goede resultaten op te leveren. Op deze manier kan de specifieke kennis over het terrein en de kennis over de vlinder goed worden benut voor een op het natuurgebied afgestemd beheeradvies.

**Overlevingsperspectief**

Het project "Geen Vlinder Minder" voorziet in de behoefte die vanuit de beheerder en vanuit de Vlinderstichting

bestaat. De volgende drie doelstellingen van het project dragen bij aan het vergroten van het overlevingsperspectief van de vlinders:

- het direct betrekken van beheerders en andere gebruikers van terreinen bij ecologie en behoud van bedreigde dagvlinders;
- zorgen voor een actieve betrokkenheid van vrijwillige veldmedewerkers bij evaluatie van het beheer en monitoring van het voorkomen van de vlinders;
- overleving van de huidige populaties bedreigde en kwetsbare soorten dagvlinders van graslanden en moerassen door het opstellen van concrete aanbevelingen op terreinniveau.

Door de beschrijvingen van het leefgebied en de indrukken die tijdens de bezoeken worden opgedaan, neemt natuurlijk ook de kennis over de ecologie van de vlinders toe.

**Overlevingskaarten**

In overleg met de beheerder wordt van elke populatie een overlevingskaart gemaakt. Hierop komt de precieze verspreiding van de dagvlinder te staan (schaal 1:10.000) en de belangrijkste aandachtspunten voor het beheer.



*De zilveren maan heeft nog ongeveer twintig populaties in Nederland.*

*Foto: De Vlinderstichting, H. Kievit.*



*Beheermaatregelen voor de zilveren maan zijn onder andere gericht op herstel van de waardplant het moerasviooltje in een open vegetatie.*

*Foto: De Vlinderstichting, R. Ketelaar.*

134

Tijdens een veldbezoek met de beheerder wordt de overlevingskaart doorgenomen en wordt het beheer besproken. Daarbij worden afspraken gemaakt over eventuele aanpassingen in het beheer op de korte termijn en de mogelijkheden voor duurzaam behoud. Tevens wordt een beschrijving van het leefgebied van de vlinder gemaakt. Om de informatievoorziening te completeren wordt per soort een brochure gemaakt waarin de beheerder, onderzoeker of vrijwilliger achtergrondinformatie kan vinden ten behoeve van de beheerpraktijk en publieksvoorlichting.

### Vrijwilligers onmisbaar

Vrijwillige natuuronderzoekers hebben een vaak onderbelichte maar zeer belangrijke rol in de bescherming van de flora en fauna. Ze leveren waardevolle kennis over de verspreiding van vlinders en houden de kwaliteit van het leefgebied in de gaten. Deze vrijwilligers krijgen in het project "Geen Vlinder Minder!" de rol van vlinderwacht. Zij gaan in samenwerking met de beheerder de populatie monitoren en houden de beheersituatie en kwaliteit van het leefgebied bij. Tevens zijn zij vraagbaak voor de beheerder. De Vlinderstichting verzorgt waar nodig een scholingstraject voor de vlinderwachten.

### Start met graslandvlinders

In 2000 start "Geen Vlinder Minder!" met de graslandvlinders, te weten zilveren maan, grote vuurvlinder, bruine vuurvlinder, aardbeivlinder, bruin dikkopje en veldparelmoervlinder. Voor deze soorten is de financiering inmiddels rond. Voor de andere Rode Lijstsoorten is nog een aanzienlijke financiële inspanning vereist om ook voor hen de overlevingsperspectieven te vergroten. Als dit geld er komt, zal het totale project ongeveer vier jaar gaan duren. De aanpak van dit project, waarbij beheerders, vrijwilligers en de Vlinderstichting de krachten bundelen wordt overal positief ontvangen. Wilt u meer informatie dan kunt u contact opnemen met de Vlinderstichting: vlinders@bos.nl of 0317-467346.

*R. Ketelaar is projectcoördinator van "Geen Vlinder Minder!" en werkzaam bij de afdeling Onderzoek en Advies van de Vlinderstichting.*

## KORTE MEDEDELINGEN

### Verplicht merkteken

De Stichting Bos en Hout ziet niets in het wetsvoorstel van GroenLinks Kamerlid Marijke Vos. Met haar initiatief wetsvoorstel voor een verplicht merkteken op alle houtproducten wil Vos de ontbossing in de wereld tegen gaan. Aanne name van deze wet betekent dat het per 1 januari 2002 verboden zal zijn hout of van hout afgeleide producten zonder merkteken op de markt te brengen. Het aanbrengen van een dergelijk merkteken is volgens de Stichting Bos en Hout complex en zal forse inspanningen vragen. SBH onderzocht de noodzaak, de effectiviteit en uitvoerbaarheid van deze wet.

Ten eerste vindt de stichting het vreemd dat Nederland een systeem van verplichte merktekens opzet terwijl wereldwijd wordt gewerkt aan boscertificering en het areaal gecertificeerd bos explosief toeneemt. De stichting voelt meer voor een vrijwillig systeem dan een verplicht zoals Vos dat wil. Verder meent de stichting dat het voorstel niet effectief is. GroenLinks meent dat commerciële houtoogst de belangrijkste oorzaak is van ontbossing. Bos en Hout bestrijdt dit en denkt dat de wet de ontbossingen ten behoeve van landbouw niet zal tegenhouden. Tenslotte denkt SHB dat de uitvoering van de wet 'grote inspanningen en hoge administratieve en logistieke kosten vergen'. Hoewel de stichting achter de doelstelling van het wetsvoorstel staat – maatschappelijke zorg over de ontbossingen – denkt zij dat het niet tot een wezenlijke daling van de ontbossing zal leiden en daarmee dus niet geschikt is.

Een uitgebreid onderzoek naar de effectiviteit en noodzaak volgens de stichting, staat in de Bos en Houtberichten nr. 6. De publicatie is te bestellen bij de SBH, tel. 0317-424666.